

בְּשֵׁם ה', אֵל עֹלָם (בראשית כא, לג).

מִה-אֶהְבֵּתִי תוֹרָתְךָ: כָּל-הַיּוֹם, הִיא שִׁיחָתִי (תהילים קיט, צו).

סֵפֶר שְׁנִי וְהוּא סֵפֶר אֶהְבָּה

הַלְכוּתֵי שֵׁשׁ, וְזֶה הוּא סְדוּרָן: הַלְכוּת קִרְיַת שְׁמַע, הַלְכוּת תְּפִלָּה וּבִרְכַּת כּוֹהֲנִים, הַלְכוּת תְּפִלִּין וּמְזוּזָה וְסֵפֶר תּוֹרָה, הַלְכוּת צִיצִית, הַלְכוּת בְּרָכוֹת, הַלְכוּת מִילָה.

הַלְכוּת קִרְיַת שְׁמַע. מִצְוֹת עֲשֵׂה אַחַת, וְהִיא לְקִרְוֹת קִרְיַת שְׁמַע פְּעַמִּים בַּיּוֹם.

הַלְכוּת תְּפִלָּה וּבִרְכַּת כּוֹהֲנִים. יֵשׁ בְּכָלֶלן שְׁתֵּי מִצְוֹת עֲשֵׂה: (א) לַעֲבֹד אֶת ה' בַּתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם; (ב) לְבָרֵךְ כּוֹהֲנִים אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם.

הַלְכוּת תְּפִלִּין וּמְזוּזָה וְסֵפֶר תּוֹרָה. יֵשׁ בְּכָלֶלן חֲמֵשׁ מִצְוֹת עֲשֵׂה; וְזֶה הוּא פֶּרֶטָן: (א) לְהִיּוֹת תְּפִלִּין עַל הָרֹאשׁ; (ב) לְקַשֵּׁר עַל הַיָּד; (ג) לְקַבֵּעַ מְזוּזָה בַּפֶּתַח הַשְּׁעָרִים; (ד) לְכַתֵּב כָּל אִישׁ סֵפֶר תּוֹרָה לְעַצְמוֹ; (ה) לְכַתֵּב הַמֶּלֶךְ סֵפֶר שְׁנִי לְעַצְמוֹ כְּדִי שִׁיְהִיָּה לוֹ שְׁנֵי סֵפְרֵי תּוֹרָה.

הַלְכוּת צִיצִית. מִצְוֹת עֲשֵׂה אַחַת, וְהִיא לַעֲשׂוֹת צִיצִית עַל כַּנְפֵי הַכִּסֵּוֹת.

הַלְכוּת בְּרָכוֹת. מִצְוֹת עֲשֵׂה אַחַת, וְהִיא לְבָרֵךְ אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אַחֵר אֲכִילָה.

הַלְכוּת מִילָה. מִצְוֹת עֲשֵׂה אַחַת, וְהִיא לְמוֹל אֶת הַזָּכָרִים בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי.

נִמְצְאוּ כָּל הַמִּצְוֹת הַנִּכְלָלוֹת בְּסֵפֶר זֶה, אַחַת עֲשָׂרָה מִצְוֹת עֲשֵׂה.

הַלְכוּת קִרְיַת שְׁמַע

מִצְוֹת עֲשֵׂה אַחַת, וְהִיא לְקִרְוֹת קִרְיַת שְׁמַע פְּעַמִּים בַּיּוֹם. וּבְאוֹר מִצְוָה זֹו בְּפָרָקִים אֵלּוּ.

הַלְכוּת קִרְיַת שְׁמַע פָּרָק א

א. פְּעַמִּים בְּכָל יוֹם, קוֹרְאִים קִרְיַת שְׁמַע בְּעָרֵב וּבִבְקָר: שְׁנֵאמָר "וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ" (דברים ו, ז; דברים יא, ט) בְּשַׁעַת שְׁדָרְךָ בְּנֵי אָדָם שׁוֹכְבִין, וְזֶה הוּא לִילָה; וּבְשַׁעַת שְׁדָרְךָ בְּנֵי אָדָם עוֹמְדִין, וְזֶה הוּא יוֹם.

ב. וְמֵה הוּא קוֹרָא: שְׁלוֹשׁ פְּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ וְהֵן "שְׁמַע" (דברים ו, ד-ט), ו"וְהָיָה, אִם-שָׁמַע" (דברים יא, יג-כא), ו"וַיֹּאמֶר" (במדבר טו, לז-מא). וּמִקְדִּימִין לְקִרְוֹת פָּרָשַׁת "שְׁמַע", מִפְּנֵי שִׁישׁ בָּהּ צִוּי עַל יַחֲוֹד הַשֵּׁם, וְאֶהְבֵּתוֹ וְתִלְמוּדוֹ: שֶׁהוּא הָעֵיקָר הַגָּדוֹל, שֶׁהַכָּל

תלוי בו. ואחריה "והיה, אם-שמע", שיש בה צווי על שאר המצוות כלן. ואחר כך פרשת "ציצת" (במדבר טו, לח), שגם היא יש בה צווי על זכירת כל המצוות.

ג. אף על פי שאין מצות ציצית נוהגת בלילה, קוראין אותה בלילה, מפני שיש בה זכרון יציאת מצרים; ומצוה להזכיר יציאת מצרים ביום ובלילה, שנאמר "למען תזכר את-יום צאתך מארץ מצרים, כל ימי חייך" (דברים טז, ג). וקריאת שלוש פרשיות אלו על סדר זה, היא הנקראת קריית שמע.

ד. הקורא קריית שמע כשהוא גומר פסוק ראשון, אומר בלחש ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד; וחוזר וקורא כדרכו "ואהבת, את ה'" (דברים ו, ה), עד סופה. ולמה קורין כן מסרת היא בידינו שבשעה שקבץ יעקוב אבינו את בניו במצרים בשעת מיתתו, צום וזרזם על יחוד השם, ועל דרך ה' שהלך בה אברהם ויצחק אביו. ושאל אותן ואמר להן, בני, שמא יש בכם פסלת, מי שאינו עומד עמי ביחוד אדון כל העולם, כענין שאמר לנו משה רבנו "פן-יש בכם איש או-אשה . . ." (דברים כט, יז). ענו כלם, ואמרו לו "שמע, ישראל: ה' אלהינו, ה' אחד" (דברים ו, ד) כלומר שמע ממנו, אבינו ישראל, ה' אלהינו, ה' אחד. פתח הזקן וענה, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד; לפיכך נהגו כל ישראל לומר שבח זה ששבח בו ישראל הזקן, אחר פסוק זה.

ה. כשהקורא קורא קריית שמע, מברך לפניו ולאחריה ביום, מברך שתיים לפניו ואחת לאחריה; ובלילה, מברך שתיים לפניו ושתיים לאחריה.

ו. ברכה ראשונה שלפניה ביום, יוצר אור; שניה לה, אהבת עולם אהבתנו; ושלאחריה, אמת ויציב. וברכה ראשונה שלפניה בלילה, מעריב ערבים; שניה לה, אהבת עולם עמו ישראל אהבת; וברכה ראשונה שלאחריה, אמת אמונה; שניה לה, השפיכנו.

ז. ברכה ראשונה שלפניה, בין ביום בין בלילה פותח בה בברוך, וחותם בברוך; ושאר ברכותיה חותם בכל אחת מהן בברוך, ואין להן פתיחה.

ח. ברכות אלו, עם שאר כל הברכות הערוכות בפי כל ישראל עזרא ובית דינו תקנום; ואין אדם רשאי לפתח מהן, ולא להוסיף עליהן: מקום שהתקינו לחתם בברוך, אינו רשאי שלא לחתם, ומקום שהתקינו שלא לחתם, אינו רשאי לחתם; מקום שהתקינו שלא לפתח בברוך, אינו רשאי לפתח, ומקום שהתקינו לפתח בברוך, אינו רשאי שלא לפתח. כללו שלדבר: כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות הרי זה טועה, וחוזר ומברך כמטבע. וכל שאינו אומר אמת ויציב בשחרית, ואמת אמונה בערבית לא יצא ידי חובתו.

ט. הקדים ברכה שניה לברכה ראשונה, בין ביום בין בלילה, בין לפניו בין לאחריה יצא: לפי שאין סדר לברכות. בשחרית פתח יוצר אור, וסים מעריב ערבים לא יצא; פתח במעריב ערבים, וסים ביוצר אור יצא. וכן בערבית אם פתח במעריב ערבים, וסים ביוצר אור לא יצא; פתח ביוצר אור, וסים במעריב ערבים יצא: שכל הברכות, הולכות אחר חתימתן.

י. איזה הוא זמן קרית שמע בלילה מצותה משעת יציאת הכוכבים, עד חצי הלילה; ואם עבר ואחר, וקרא עד שלא עלה עמוד השחר יצא ידי חובתו: שלא אמרו עד חצות, אלא כדי להרחיק את האדם מן הפשיעה.

יא. הקורא קרית שמע שלערבית אחר שעלה עמוד השחר, קדם הנץ החמה לא יצא ידי חובתו אלא אם כן היה אנוס, כגון שכור או חולה וכיוצא בהן. ואנוס שקרא בעת זה, אינו מברך השכיבו.

יב. ואיזה הוא זמנה ביום מצותה שיתחיל לקרות קדם הנץ החמה, כדי שיגמר לקרות ולברך ברכה אחרונה עם הנץ החמה; ושעור זה, כמו עשור שעה קדם שתעלה השמש. ואם אחר, וקרא אחר שעלתה השמש יצא ידי חובתו, שעונתה עד סוף שלוש שעות ביום למי שעבר ואחר.

יג. מי שהקדים וקרא קרית שמע שלשחרית, אחר שעלה עמוד השחר אף על פי שהשלים קדם שתנץ החמה, יצא ידי חובתו. ובשעת הדחק, כגון שהיה משכים לצאת לדרך קורא לכתחלה, משעלה עמוד השחר.

יד. הקורא אחר שלוש שעות ביום, אפלו היה אנוס לא יצא ידי חובת קרית שמע בעונתה, אלא הרי הוא כקורא בתורה; ומברך הוא לפניו ולאחריה כל היום, אפלו אחר וקרא אחר שלוש שעות.